

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1904-

29. april 2021

Dokument 8:240 S (2020-2021) - Representantforslag om å tillate at personer over 16 år får selge alkohol- og tobakksvarer

Jeg viser til brev av 19. april 2021 fra Stortingets helse- og omsorgskomiteé hvor det bes om min uttalelse til Dokument 8:240 S (2020-2021) - Representantforslag om å tillate at personer over 16 år får selge alkohol- og tobakksvarer.

Representantforslaget lyder som følger:

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i alkoholloven, slik at personer over 16 år kan sitte i kassen i dagligvarebutikker og ekspedere hele varesortimentet som selges i butikkene, inkludert alkoholsvak og alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2.*
- 2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i tobakkskadeloven, slik at den tillater personer over 16 år å sitte i kassen i dagligvarebutikker og ekspedere hele varesortimentet som selges i butikkene, inkludert tobakksvarer.*

Forslagsstillerne begrunner forslagene i hensynet til å gi unge muligheten til å prøve seg i arbeidslivet før de fyller 18 år.

Tobakkskadeloven § 17 bestemmer at salg av tobakksvarer til forbruker bare kan foretas av personer over 18 år. Dette gjelder likevel ikke hvis en person over 18 år har daglig tilsyn med salget. At en person over 18 år må ha daglig tilsyn, innebærer at denne personen må være innom salgsstedet i løpet av åpningstiden. Det er altså ikke krav om at den som har tilsyn er til stede til enhver tid. Tilsynspersonen må imidlertid sørge for at selgere under 18 år gjøres kjent med aldersgrensen for kjøp og at det skal kreves at kjøper fremviser legitimasjon i tvilstilfeller.

Når det gjelder alkohol, fastslår alkoholloven § 1-5 tredje ledd første punktum at den som selger, utleverer eller skjenker alkoholsvak drikk og alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2, må ha fylt 18 år. Siden alkoholholdig drikk gruppe 2 faller inn under Vinmonopolets enerett til salg, er det i praksis bare alkoholholdig drikk gruppe 1 som kan selges av personer som har fylt 18 år i dagligvarebutikker.

Det følger av alkoholloven § 1-5 tredje ledd andre punktum at aldersgrensen ikke gjelder ved salg av alkoholsvak drikk når en person over 18 år har daglig tilsyn med salget. Som for tobakksvarer, innebærer dette at tilsynspersonen må være innom salgsstedet i løpet av åpningstiden.

Slik unntak gjelder ikke for salg av alkoholholdig drikk gruppe 1. Det betyr at som hovedregel kan bare personer som tilfredsstiller aldersgrensen selge denne typen alkoholholdig drikk. Aldersgrensen er likevel ikke til hinder for at bevillingshaver kan ansette personer under 18 år. Det er utelukkende krav om at ansatte under 18 år ikke er involvert i selve omsetningen av den alkoholholdige drikken. Bakgrunnen for denne regelen er betraktninger om at personer som har befatning med alkohol selv må selv være over aldersgrensen som gjelder for kjøp av varen.¹ Etter mitt syn er dette en godt begrunnet regel som bidrar til at omsetningen og befatningen med varen skjer på en betryggende måte. Jeg mener at dette også er best i tråd med alkohollovens overordnede formål, nemlig å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære.

Jeg vil legge til at det er gjort unntak fra hovedregelen om aldersgrense for mindreårige lærlinger og lære kandidater, jf. opplæringslova § 4-1. Disse kan på visse vilkår få adgang til å selge, utlevere eller skjenke alkoholholdig drikk, jf. alkoholforskriften § 2-3 andre ledd, jf. alkoholloven § 1-5 tredje ledd. Det er et vilkår at det foreligger en reell opplæringssituasjon, hvor salg av slike varer inngår som en del av en fastsatt læreplan, dvs. at det gis tilstrekkelig opplæring i alkohollovgivningen. Dette innebærer at personer over 16 år som utdanner seg til å få fagbrev i salgsfaget, kan få selge alkoholholdig drikk under opplæring som lærling i dagligvarehandel.

På generelt grunnlag er jeg av den oppfatning at det forhold at ikke alle personer over 16 år har anledning til å delta i selve omsetningen av alkoholholdig drikk gruppe 1 i dagligvarebutikker, ikke utgjør en særlig stor praktisk utfordring for dagligvarebutikkene, som i alle tilfelle bør kunne ansette også personer under 18 år. Dessuten mener jeg at unntaksbestemmelsen som åpner for at mindreårige lærlinger kan få anledning til å selge alkoholholdig drikk, ivaretar hensynet til de som er under praktisk opplæring med sikte på å utdanne seg til å få fagbrev.

Jeg kan heller ikke se at tilsynsansvaret med personer under 18 år når det gjelder tobakksvarer og alkoholsvak drikk gjør det særlig tungvint å ansette personer mellom 16 og 18 år i butikk.

¹ Ot.prp.nr.31 (1988–1989) *Om lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.* s. 36.

På denne bakgrunn tilrår jeg ikke endringer i regelverket som foreslått i representantforslaget.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Bent Høie". The signature is written in a cursive, flowing style.

Bent Høie